

ORGANIZAREA MEDIULUI DE ÎNVĂȚARE ȘI ROLUL CENTRELOR DE INTERES ÎN GRĂDINIȚĂ

Prof. Înv. Preșc. Muntean Andreea Alexandra, Grăd. P. P. nr. 19, Tg. Mureș, Jud. Mureș

Educatoare Bendreș Maria Andreea, Grăd. P. P. nr. 19, Tg. Mureș, Jud. Mureș

Grădinița trebuie să fie pentru copii un spațiu dorit, cu activități care să-i implice, să le ofere posibilitatea de a se dezvolta într-o atmosferă deschisă, stimulatoare. Prima impresie se formează în primele 20 de secunde, așa că, un copil care intră pentru prima dată într-o sală de grupă, ar trebui să găsească sala în așa fel încât să vină, în fiecare zi, cu plăcere, la grădiniță.

Organizată pe zone, centre de interes, centre de activitate sau arii de stimulare (așa cum au fost denumite în timp și în funcție de specificul grupei), sala de grupă devine un cadru adecvat situațiilor de învățare. Prin felul în care este amenajată, ea oferă copilului ocazia să se simtă bine în intimitatea lui, stimulându-i interesul și invitându-l la învățare prin descoperire și explorare. Sala de grupă îi vorbește copilului prin ceea ce îi oferă ca posibilitate de acțiune și experiență.

Noul curriculum structurează experiențele copilului pe domenii experiențiale. Astfel, având în vedere setul de interese și aspirații ale copilului, nevoile acestuia, sala de grupă poate fi delimitată în mai multe centre de activitate/interes: *Biblioteca, Știință, Arte, Construcții, Joc de rol, Nisip și apă.*

Centrul „Biblioteca” este spațiul în care copiii își exersează limbajul sub toate aspectele sale (vocabular, gramatică, sintaxă, înțelegerea mesajului), în timp ce comunică (verbal sau nonverbal) sau asimilează limbajul scris. Deși se adresează preponderent domeniului „*Limbă și comunicare*”, contribuțiile asupra dezvoltării globale sunt multiple și pot include: dezvoltare motricității fine, dezvoltarea abilităților de interacțiune cu copiii de vârstă apropiată, curiozitatea și interesul, inițiativa și creativitatea.

Acest centru trebuie să fie de dimensiuni medii, dotat cu scaune, covorașe, perne, o masă de scris și desenat unde copiii pot scrie felicitări. Așezate ordonat pe rafturi, cărțile trebuie expuse astfel încât, copiii să le găsească cu ușurință, să aibă acces la ele și să-și poată alege una la care să privească în liniște, așezați pe covor. Pentru a-i stimula pentru citit și scris, centrul poate fi decorat cu diverse forme ale cuvântului scris sau tipărit, căci imaginile și cuvintele ajută copilul de toate vârstele să înțeleagă importanța scrisului și cititului. Alături de cărți, educatoarea poate îmbogăți centrul cu alte materiale: litere din autocolant, litere decupate din ziare, reviste, ambalaje, pe care copiii le decupează și formează silabe sau cuvinte. De asemenea copilul are la îndemână, în acest

centru, o mulțime de creioane, carioca, hârtie liniată și neliniată.

În acest centru copiii creează povești cu ajutorul materialelor și a păpușilor pe degete, care pot fi înregistrate și apoi audiate cu toată grupa. La masă, copiii pot confecționa cărți, scrie, dar mai ales, desena.

Multe săli de grupă sunt dotate cu televizoare, dar utilizarea acestora trebuie făcută cu multă precauție. Televizorul trebuie introdus pentru a completa cunoștințele copiilor și nu ca un element concurent pentru activitățile din sala de grupă, în scopul vizionării desenelor animate.

Centrul „Științe” subsumează elementele care aparțin de *”Domeniul Științe”*, respectiv, dezvoltarea gândirii logice, înțelegerea relațiilor dintre obiecte și fenomene, exersarea capacității de a rezolva probleme, familiarizarea și aplicarea cunoștințelor și deprinderilor elementare matematice sau a celor care privesc cunoașterea și înțelegerea lumii vii.

În acest centru este util să existe un spațiu pentru expunerea permanentă a materialelor din natură (ghinde, pietre, scoici, semințe, fructe, legume, cereale, colecții de insecte, ierbare ș.a.), un loc pentru animale vii (acvariu cu pești sau cu broscuțe țestoase), dar și mulaje din plastic, reprezentând animale sau păsări. De asemenea, nu trebuie să lipsească diverse pliante, imagini, planșe, atlase de anatomie, botanică, zoologie, enciclopedii, hărți ș.a.

Copiii sunt oameni de știință, care caută permanent să se informeze în legătură cu lumea care-i înconjoară, de aceea este necesar să existe și un loc pentru instrumentele de investigație: magneți, oglinzi, termometru, recipienti, clepsidră, diferite obiecte de măsurare. Totodată, în acest centru, copiii își construiesc cunoștințele matematice, durabile și utile, prin utilizarea de jocuri cu numere, dominouri, puzzle-uri, jocuri Lotto, jocuri matematice, rigle, rulete, cântare, balanțe, piese lego, table magnetice cu numere, etc.

Centrul „Arte” are influențe asupra dezvoltării copiilor în toate domeniile, deoarece acestea se întrepătrund în sarcinile și tipurile de activități de aici și pot asigura dezvoltarea globală a copilului. Gama de materiale din acest centru poate cuprinde: blocuri de desen, hârtie de toate dimensiunile și culorile, creioane colorate, acuarele, foarfece, pastă de lipit, planșete, plastilină, cocă, coloranți alimentari, autocolant, sfoară, sârmă, gheme de lână divers colorate, casetofon, radio, casete sau CD-uri cu muzică, muzicuțe, fluiere, tamburine.

În acest centru li se oferă copiilor posibilitatea să exerseze pictura cu degetele, cu buretele, cu dopuri sau rulouri de carton, imprimă materiale textile, pictează cu ceară, modelează, confecționează colaje. Așadar, în amenajarea acestui spațiu, educatorul se va asigura de confortul și intimitatea în care copiii lucrează.

Centrul „Joc de rol” este spațiul în care dezvoltarea socio-emoțională se regăsește din plin. Aici, copilul se regăsește într-un mediu ideal și poate să învețe cu plăcere. Prin jocul în acest centru,

copiii refac locuri, evenimente, imită comportamentul părinților sau joacă roluri ale unor persoane cunoscute; reproduc lumea așa cum o înțeleg ei, repetă, reinterpretează, reproduc și retrăiesc experiențe. Jocul de rol îi ajută pe copii să-și exprime și să-și gestioneze emoțiile, să comunice cu ceilalți, să accepte diversitatea.

În acest centru se pot desfășura activități de gătit și de cunoașterea hranei. Este necesar un spațiu în care să nu se joace în mod frecvent copiii, să fie un loc sigur și ușor de supravegheat. Aici, activitățile de gătit reprezintă o distracție și o relaxare pentru copii, aceștia exersându-și toate simțurile, dar în mod special cel olfactiv și gustativ.

Centrul „Construcții” mijlocește dezvoltarea cognitivă, socio-emoțională, fizică, dar și inițiativa, creativitatea și perseverența, prin activitățile individuale sau de grup. Spațiul alocat acestui centru trebuie să fie destul de mare pentru ca un grup de copii să poată lucra aici împreună sau fiecare separat, fără ca șantierele lor să se intersecteze. E de preferat să existe un covor care să acopere podeaua, pentru a reduce zgomotul făcut de blocurile de lemn sau cele de plastic în cădere, iar copiii și adulții vor putea sta mai comod.

Este ideal ca toate cuburile să fie așezate pe rafturi, sortate după formă și mărime, iar rafturile cu materiale de construcții să fie marcate și etichetate cu forma și mărimea pieselor. De asemenea, centrul poate fi decorat cu imagini care reprezintă construcțiile pe care le vor realiza copiii: poduri, nave cosmice, vapoare, blocuri etc. Centrul trebuie dotat și cu jucării de tip mijloace de locomoție, de diferite mărimi. Dezvoltându-și gândirea creatoare, imaginația, copiii își formează concepte matematice referitoare la mărime, formă, înălțime, volum, spațiu, direcție, echilibru, măsurare, numărătoare, ordonare.

Centrul „Nisip și apă” este gazda experiențelor care asigură dezvoltarea fizică a copiilor preșcolari. În sala de grupă, copiilor trebuie să li se ofere posibilitatea de a explora senzația atingerii nisipului și apei și fiecare sală ar trebui să fie dotată cu suporturi pentru nisip sub diverse forme, cuve din plastic, ligheane, deoarece copiii se simt atrași de nisip și apă, indiferent de vârstă. Masa cu nisip și apă trebuie să fie înaltă, până la talia copilului, iar podeaua unde aceasta este plasată trebuie acoperită deoarece se risipește nisip și apă și devine alunecoasă. La dispoziția copiilor trebuie puse prosoape, măști și fârașe pentru a strânge nisipul și apa, ori de câte ori este nevoie.

Materialele și accesoriile care se folosesc la acest centru cuprind: vase și unelte, materiale din natură, substanțe lichide sau solide, care se dizolvă.

Masa cu nisip trebuie pusă într-un loc mai retras, nu în drumul copiilor, deoarece pot transporta pe încălțăminte nisip, sau pot luneca din cauza apei. Din acest motiv și materialele de curățenie trebuie așezate la îndemâna copiilor și, mai mult decât atât, aceștia trebuie învățați să le folosească.

Ambianța în care copilul își trăiește direct experiența de viață trebuie să pregătească un climat socio-afectiv, punând preșcolarul în fața mai multor posibilități dintre care el trebuie să aleagă, să decidă ceea ce i se potrivește.

Criteriul principal care stă la baza amenajării unei săli de grupă este spiritul critic al copilului. Acesta trebuie să exploreze posibilitatea rămânerii în sală pentru mai mult timp, precum și a revenirii în spațiul educațional. Ochiul critic al copilului vede, explorează, analizează și interpretează încă din primele secunde spațiul în care urmează să fie primit și își exprimă acordul sau dezacordul de a intra în sală prin intenția de a face sau nu primii pași.

Pe lângă o educatoare prietenoasă, zâmbitoare și primitoare, existența altor copii cu care se poate interacționa, precum și prezența pentru un anumit timp a părinților în sală, face posibilă dorința copiilor de a rămâne la grădiniță. Însă toate aceste lucruri nu sunt de ajuns dacă preșcolarul nu găsește o sală amenajată pe placul său, adică în concordanță cu particularitățile vârstei sale. Aceasta înseamnă că sala de grupă trebuie să fie un spațiu larg, luminos, aerisit, curat, zugrăvit în culori vesele calde, îmbinate armonios. Chiar și mobilierul trebuie să fie dimensionat specific vârstei preșcolare, dotat cu o varietate de materiale și jucării, toate aflate la îndemâna copiilor, iar spațiul trebuie să fie delimitat astfel încât să dea impresia mai multor universuri care așteaptă să fie descoperite și explorate.

Organizarea spațiului educativ prin delimitarea centrelor oferă atât părinților cât și educatoarelor oportunitatea de a-i observa mai bine pe copii în interacțiunea cu materialele, cu alți copii sau cu adulții.

În organizarea pe centre a spațiului educativ educatoarea trebuie să asigure: securitatea și protecția copiilor, confortul prin mobilier, canapele, pernuțe, existența unui spațiu suficient studiului și întâlnirii cu alți copii, existența unui material adecvat oricărei situații de învățare, poziționarea adecvată a centrelor respectând reguli specifice. Acestea se referă, în special, la posibilitatea supravegherii oricărui centru din orice loc în care se află educatoarea în sala de grupă.

Nu trebuie omisă nici poziționarea centrelor în sala de grupă, respectiv separarea centrelor zgomotoase de cele mai liniștite, dar și asigurarea suficientă de lumină naturală. Mijlocul sălii trebuie să fie permanent liber pentru fluidizarea circulației copiilor și pentru a putea desfășura întâlnirea de dimineață sau alte activități de grup. Este totodată necesar ca mobilierul, mesele, scaunele, covorașele, pernițele existente la fiecare centru de activitate, să fie dimensionate potrivit vârstei copiilor și poziționate astfel încât să se poată lucra în grup, dar să nu se creeze conflicte între membrii grupului.

De menționat este faptul că, pentru preșcolari, este foarte important să existe un loc special amenajat unde se pot expune în fiecare zi lucrările acestora: desene, cântece, poezii învățate, picturi

macheta ș.a. Acest spațiu trebuie să fie destinat exclusiv creațiilor copiilor și trebuie amenajat undeva la îndemâna părinților, însă având grijă să nu se suprapună cu spațiile de joacă ale copiilor sau cu centrele de interes. Preșcolarii au nevoie și de aprecieri ale părinților cu privire la activitățile pe care ei le-au desfășurat în fiecare zi.

Fiecare obiect sau jucărie din sala de grupă trebuie să își păstreze locul dinainte stabilit și cunoscut de preșcolari. Aceștia trebuie responsabilizați în ceea ce privește aranjarea obiectelor și jucăriilor pe care le folosesc și trebuie să cunoască locul fiecăreia în sala de grupă. În cazul în care educatoarea decide să schimbe locul unui obiect, va face acest lucru prin anunțarea întregului grup și prezentarea motivului care a dus la luarea respectivei decizii.

Nu în ultimul rând, pereții sălii de grupă trebuie decorați ținând cont de particularitățile individuale ale copiilor. Fie că se vor confecționa personaje din povești, peisaje din diferite anotimpuri, cifre sau litere animate sau orice alte decorații, se va avea în vedere specificul grupului, nivelul de cunoștințe și vârsta preșcolarilor. Evident, pavoazarea se va schimba în fiecare anotimp și se va îmbunătăți ori de câte ori este nevoie.

Respectând toate aceste condiții și criterii, cadrul didactic va amenaja sala de grupă astfel încât copilul preșcolar va păși cu optimism și își va dori să rămână în acest mediu special amenajat pentru el și pentru activitățile în care acesta ocupă rolul principal.

Așadar, se poate concluziona faptul că amenajarea corespunzătoare a sălii de grupă reprezintă o condiție necesară pentru ca un preșcolar să aibă curaj să pășească pentru prima dată într-o sală de grupă, iar cadrul didactic are obligația de a respecta particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor, tocmai pentru ca educația timpurie să se poată desfășura în condiții optime și pentru ca personalitatea copiilor să se poată forma încă de la cea mai fragedă vârstă. Deci, se poate afirma că, dintre dimensiunile managementului clasei de elevi, dimensiunea ergonomică nu este lipsită de importanță, ci ocupă un loc frontal pentru succesul profesional al cadrului didactic.

BIBLIOGRAFIE :

Cartea Educatoarei

Curriculum pentru educația timpurie a copiilor de la 3 la 6/7 ani

PRET- Noi repere ale educației timpurii în grădiniță